

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกชาในตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง โดยมีเกษตรกรทั้งหมด 1,226 ครัวเรือน มีคนไทยพื้นเมือง 986 ครัวเรือน กะเหรี่ยง 175 ครัวเรือน ลีซอ 65 ครัวเรือน แต่มีผู้ปลูกชาทั้งหมด 906 ครัวเรือน แยกเป็นคนไทยพื้นเมือง 816 ครัวเรือน กะเหรี่ยง 90 ครัวเรือน

2. กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา คนไทยพื้นเมืองซึ่งมีจำนวนมากจึงเก็บ 10% ของประชากรทั้งหมด (816) เท่ากับ 82 ครัวเรือน กะเหรี่ยงมีจำนวนน้อย ใช้ตัวอย่าง 50% ของประชากรทั้งหมด (90) เท่ากับ 45 ครัวเรือน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 127 คน แยกตามหมู่บ้านดังนี้

1. หมู่ที่ 1 บ้านปางยางหนาว มีครัวเรือนที่ทำเหมืองเฉพาะคนไทยพื้นเมือง 90 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 9 ครัวเรือน

2. หมู่ที่ 2 บ้านปางมะกาลัย มีครัวเรือนที่ทำเหมืองทั้งหมด 211 ครัวเรือน คนไทยพื้นเมือง 180 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 18 ครัวเรือน กะเหรี่ยง 31 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 50% เท่ากับ 15 ครัวเรือน

3. หมู่ที่ 3 บ้านผาแดง มีครัวเรือนที่ทำเหมืองเฉพาะคนไทยพื้นเมือง 98 ครัวเรือนจำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 10 ครัวเรือน

4. หมู่ที่ 4 บ้านป่าแป๋ มีครัวเรือนที่ทำเหมืองเฉพาะคนไทยพื้นเมือง 170 ครัวเรือนจำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 17 ครัวเรือน

5. หมู่ที่ 5 บ้านแม่เลา มีครัวเรือนที่ทำเหมืองทั้งหมด 106 ครัวเรือน คนไทยพื้นเมือง 96 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 9 ครัวเรือน กะเหรี่ยง 10 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 50% เท่ากับ 5 ครัวเรือน

6. หมู่ที่ 6 บ้านปางลั่น มีครัวเรือนที่ทำเหมืองเฉพาะคนไทยพื้นเมือง 50 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 5 ครัวเรือน

7. หมู่ที่ 7 บ้านแม่ไคร้ มีครัวเรือนที่ทำเหมืองทั้งหมด 42 ครัวเรือน คนไทยพื้นเมือง 17 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 2 ครัวเรือน กะเหรี่ยง 25 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 50% เท่ากับ 13 ครัวเรือน

8. หมู่ที่ 8 บ้านแม่สะเอะ มีครัวเรือนที่ทำเหมืองเฉพาะคนไทยพื้นเมือง 22 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 2 ครัวเรือน

9. หมู่ที่ 9 บ้านแม่แรม มีครัวเรือนที่ทำเหมืองเฉพาะคนไทยพื้นเมือง 16 ครัวเรือนจำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 2 ครัวเรือน

10. หมู่ที่ 10 บ้านแม่บ้านแจ่ม มีครัวเรือนที่ทำเหมืองเฉพาะคนไทยพื้นเมือง 23 ครัวเรือนจำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 2 ครัวเรือน

11. หมู่ที่ 11 บ้านท่าผา มีครัวเรือนที่ทำเหมืองเฉพาะคนไทยพื้นเมือง 26 ครัวเรือนจำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 3 ครัวเรือน

12. หมู่ที่ 12 บ้านปางมะโอ-กิวด้วย มีครัวเรือนที่ทำเหมืองทั้งหมด 50 ครัวเรือนคนไทยพื้นเมือง 28 ครัวเรือน จำนวนตัวอย่าง 10% เท่ากับ 3 ครัวเรือน กะเหรี่ยง 24 ครัวเรือนจำนวนตัวอย่าง 50% เท่ากับ 12 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ความรู้ ประสบการณ์ในการปลูกชาพันธุ์ชา จำนวนพื้นที่ถือครอง การใช้แรงงาน รายได้ รวมทั้งศึกษาชนิดพืชอื่น ๆ ในสวนชา (ไม้ป่ายืนต้น, พืชเกษตร และหญ้า)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกร

1. ทัศนคติต่อการปลูกชา
2. ทัศนคติต่อการทำเหมือง
3. ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่า
4. ทัศนคติต่อการปลูกไม้ผลยืนต้น อื่น ๆ ร่วมกับสวนชา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ ข้อคิดเห็นอื่นๆ ปัญหา ความต้องการ ของเกษตรกร

การทดสอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ได้ถูกนำไปทดสอบกับเกษตรกรผู้ปลูกชา จำนวน 10 ชุด ซึ่งจากการทดสอบและปรับปรุงแล้วพบว่าแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวสามารถใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้เป็นอย่างดี

การรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกร 127 คน ทั้งหมด 12 หมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2533 ถึง กุมภาพันธ์ 2534
2. ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมศึกษาจากเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการวนศาสตร์ชุมชน สหกรณ์การเกษตรป่าแป๋ ที่ทำการกำนันประจำตำบล สถานีอนามัยตำบล เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลถูกต้องและสมบูรณ์แล้ว จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ดังนี้

1. ใช้ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย นำมาวิเคราะห์และอธิบายลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกชา รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ
2. ใช้การคิดคำนวณหาน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (Weight mean score) ของตัวแปรต่างๆ ที่มีการวัดโดยระบบให้คะแนน ซึ่งได้แก่ ทักษะคิดในเรื่อง ชาเป็นพืชที่อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทักษะคิดต่อการทำเหมือง ทักษะคิดในด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทักษะคิดต่อเรื่องการปลูกไม้ผลยืนต้นอื่นร่วมกับสวนชา มีการคำนวณดังรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Thanupon, 1986 : 44)

โดยผู้วิจัยได้แบ่งการให้คะแนนเป็น 2 ด้านคือ

- 1). คะแนนค่าทัศนคติทางนิมาน คือ การให้ค่าคะแนนที่แสดงออกมาในลักษณะพึงพอใจ ชอบ อยากปฏิบัติ อยากได้ อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น ๆ การวัดทัศนคติจะถามข้อคิดเห็นว่า "เห็นด้วย" หรือ "ไม่เห็นด้วย" การวัดจะกำหนดให้คะแนนคำถามข้อย่อยเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับ 4 เห็นด้วย

ระดับ 3 ไม่มีความเห็น

ระดับ 2 ไม่เห็นด้วย

ระดับ 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รายละเอียดการคำนวณดังต่อไปนี้

$$WMS = 5f_1 + 4f_2 + 3f_3 + 2f_4 + 1f_5$$

TNR

ซึ่ง WMS = น้ำหนักคะแนนค่าเฉลี่ย

f_1 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง

f_2 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วย

f_3 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าไม่มีความเห็น, เฉย ๆ

f_4 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วย

f_5 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

TNR = จำนวนของผู้ที่ให้ข้อมูลทั้งหมด

2). คะแนนค่าทัศนคติทางนิเสธ คือ การให้ค่าคะแนนที่แสดงออกมาในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ทำให้เบี่ยงหน่วย ซึ่งจึง อยากหนีให้ห่างจากสิ่งนั้น ๆ การวัดทัศนคติจะถามข้อคิดเห็นว่า "เห็นด้วย" หรือ "ไม่เห็นด้วย" การวัดจะกำหนดให้คะแนนค่าถามข้อย่อยเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ 1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับ 2 เห็นด้วย

ระดับ 3 ไม่มีความเห็น

ระดับ 4 ไม่เห็นด้วย

ระดับ 5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รายละเอียดการคำนวณดังต่อไปนี้

$$WMS = \frac{1f_5 + 2f_4 + 3f_3 + 4f_2 + 5f_1}{TNR}$$

TNR

ซึ่ง WMS = น้ำหนักคะแนนค่าเฉลี่ย

f_5 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง

f_4 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วย

f_3 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าไม่มีความเห็น, เฉย ๆ

f_2 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วย

f_1 = จำนวนผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

TNR = จำนวนของผู้ที่ให้ข้อมูลทั้งหมด

การตีความค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของตัวแปรต่าง ๆ จะใช้ช่วงค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนน	ช่วงค่าเฉลี่ย	เท่ากับ
5	4.20-5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	3.41-4.20	เห็นด้วย
3	2.61-3.40	ไม่มีความเห็น
2	1.81-2.60	ไม่เห็นด้วย
1	1.00-1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3). สถิติสหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment Correlation เป็นระเบียบวิธีการทางสถิติที่บอกให้ทราบถึงทิศทางและระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม เพื่อพิสูจน์สมมุติฐานว่า อายุ ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ถือครอง ประสบการณ์ด้านอาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของเกษตรกรที่ปลูกชาเพื่อทำเมี่ยง สูตรที่ใช้คำนวณ คือ (พิชิต, 2531 : 198)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

การแปลผล ก่อนการแปลผลค่า r_{xy} จะต้องนำไปทดสอบด้วย t-test ก่อนว่าตัวแปรคู่่นั้นมีความสัมพันธ์กันจริงหรือไม่ ดังสูตร

$$t = \frac{r_{xy} \sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r_{xy}^2}}$$

นำค่า t ที่ได้เปรียบเทียบกับค่า t ในตาราง df และระดับนัยสำคัญที่ 0.05 เหนือค่าการวัดระดับความสัมพันธ์มีดังนี้

ค่าของ	แสดงว่า
+ .70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางบวกและสูง
+ .50 ถึง + .69	ความสัมพันธ์ในทางบวกและมากพอสมควร
+ .30 ถึง + .49	ความสัมพันธ์ในทางบวกและปานกลาง
+ .10 ถึง + .29	ความสัมพันธ์ในทางบวกและต่ำ
+ .01 ถึง + .09	ความสัมพันธ์ในทางบวกและแทบจะไม่มีความสัมพันธ์เลย
.00	ไม่มีความสัมพันธ์เลย
- .01 ถึง - .09	ความสัมพันธ์ในทางลบและแทบจะไม่มีความสัมพันธ์เลย
- .10 ถึง - .29	ความสัมพันธ์ในทางลบและต่ำ
- .30 ถึง - .49	ความสัมพันธ์ในทางลบและปานกลาง
- .50 ถึง - .69	ความสัมพันธ์ในทางลบและมากพอสมควร
- .70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางลบและสูงมาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved